

Pagrindinė informacija vaistus skiriantiems ligoninės gydytojams

Uždaviniai

1. Jūsų, kaip vaistus skiriančių ligoninės gydytojų, uždaviniai, susiję su antibiotikų vartojimo padėties gerinimu [31,42,43,52-54,56,70,71,90]:
 - a) skirti vaistus vadovaujantis įrodymais pagrįstomis ligoninės gairėmis dėl antibiotikų vartojimo gydant paplitusias infekcijas ir taikant chirurginę profilaktiką;
 - b) vertinant, ar pacientui reikėtų skirti antibiotikus, įvertinti atitinkamas su juo susijusias bendras aplinkybes, įskaitant tai, ar jis neseniai nevartojo antibiotikų, ar jis nealergiškas vaistams, ar jam netaikoma imunosupresinė terapija, ar jis neseniai negulėjo ligoninėje ir ar jis pastaruoju metu negyveno specializuotoje institucijoje, ar jis neseniai nekeliavo už Europos valstybių ribų, taip pat per praėjusius 3 mėnesius atliktų mikrobiologinių tyrimų rezultatus;
 - c) skiriant antibiotiką, paciento kortelėje įrašyti jam paskirto gydymo antibiotikais indikaciją, pasirinktą vaistą, jo dozę, vartojimo būdą ir gydymo trukmę;
 - d) laikytis rekomendacijų dėl infekcijų prevencijos ir kontrolės;
 - e) užtikrinti, kad prieš pradėdant vartoti antibiotikus, būtų paimti atitinkami pasėliai;
 - f) pakartotinai įvertinti paskirtą gydymą po 48–72 valandų arba gavus mikrobiologinių mėginių tyrimo rezultatus;
 - g) sunkia infekcija sergančius pacientus kuo greičiau pradėti gydyti antibiotikais;
 - h) skiriant praktine patirtimi pagrįstą gydymą antibiotikais, atsižvelgti į vietos mikrobiologinius ir atsparumo antibiotikams ypatumus;
 - i) informuoti savo pacientus apie skiriamus antibiotikus ir galimą jų nepageidaujamą poveikį ir
 - j) dalyvauti kasmetiniuose mokymo kursuose racionalaus antibiotikų vartojimo klausimais.

Ką turėtumėte žinoti

2. Vadovaujantis rekomendacijomis dėl antibiotikų vartojimo ir dalyvaujant mokomosiose vizitacijose, antibiotikai skiriami veiksmingiau [78].
3. Paciento kortelėje įrašant jam paskirto gydymo antibiotikais indikaciją, pasirinktą vaistą, jo dozę, vartojimo būdą ir gydymo trukmę, antibiotikai vartojami racionaliau [71].
4. Skiriant trumpiausią įrodymais pagrįstą gydymo antibiotikais trukmę, rečiau atsiranda antibiotikams atsparių bakterijų [54,56,71,91].
5. Jei operacijos tikslais atliekama profilaktika antibiotikais taikoma laiku ir optimalų laikotarpį, rečiau išsivysto infekcijos operuojamoje vietoje ir rečiau atsiranda antibiotikams atsparių bakterijų [73].

6. Prieš pradėdant praktinę patirtimi pagrįstą gydymą antibiotikais imami mikrobiologiniai mėginiai ir gydymo koregavimas pagal pasėlių tyrimų rezultatus padeda gerinti antibiotikų vartojimo padėtį [31,70,71].
7. Peržiūrint iš pradžių paskirtą gydymą antibiotikais po 48–72 valandų ir (esant galimybei) pereinant nuo gydymo parenteriniu būdu vartojamais vaistais prie gydymo geriamaisiais vaistais, mažėja atsparumo antibiotikams atvejų ir gerėja klinikiniai gydymo rezultatai [37,54,57,71,92,93].
8. Konsultuojantis su antibiotikų vartojimo valdymo grupe, vaistai skiriami veiksmingiau ir gerėja pacientų gydymo rezultatai [56,83].

Pavyzdys

9. Pagal vaistininko rekomendacijas pereinant nuo gydymo parenteriniu būdu vartojamais vaistais prie gydymo geriamaisiais vaistais, parenterinės terapijos trukmė sutrumpėjo, bet tai neturėjo neigiamos įtakos klinikiniam gydymo rezultatams [56].
10. Į procesą įsitraukus infekcinių ligų specialistams, antibiotikai skiriami gerokai veiksmingiau ir vartojama mažiau antibiotikų [83].

Ką galite padaryti

11. Vadovaukitės gydymo antibiotikais protokolais, remdamiesi įrodymais pagrįstomis gairėmis, ir taikykite savo įstaigoje nustatytas infekcijų prevencijos ir kontrolės priemones [31] [bendru ekspertų sutarimu].
12. Esant poreikiui, pvz., skirdami antibiotikus, kai negalima vadovautis įprastomis gairėmis, konsultuokitės su antibiotikų vartojimo valdymo grupe [31,56] [bendru ekspertų sutarimu].
13. Gydymą antibiotikais pradėkite tik esant bakterinės infekcijos požymiams, ir netaikykite gydymo, jei nustatyta tik kolonizacija [31,72].
14. Venkite nebūtinės profilaktikos antibiotikais [31,73].
15. Pastebėję, kad ligoninės ar sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojai nesilaiko gairių ar protokolų, pasiteiraukite, kodėl jie taip elgiasi, ir pateikite jiems priemones, kurios leistų suprasti, ką jie daro neteisingai [bendru ekspertų sutarimu].
16. Atsakykite į toliau pateiktus pagrindinius klausimus, kad galėtumėte optimizuoti antibiotikų terapiją. Jeigu abejojate, pasitarkite su antibiotikų vartojimo valdymo grupe [31,42,53,70,71]:
 - a) ar didelė tikimybė, kad tai – bakterinė infekcija, o ne kolonizacija ar virusinė infekcija?
 - b) ar prieš pradėdant antibiotikų terapiją, buvo paimti atitinkami pasėliai?
 - c) ar patikrinote, ar pacientas neseniai nevartojo antibiotikų, ar jis nealergiškas vaistams, ar jam netaikoma imunosupresinė terapija, ar jis neseniai negulėjo ligoninėje ir ar jis pastaruoju metu negyveno specializuotoje institucijoje, ar jis neseniai nekeliauvo už Europos valstybių ribų ir ar peržiūrėjote per praėjusius 3 mėnesius atliktų mikrobiologinių tyrimų rezultatus?
 - d) ar pacientui diagnozuotos infekcijos gydymas antibiotikais bus veiksmingas? Jeigu taip:
 - i. Ar pacientui paskirtas (-i) tinkamas (-i) antibiotikas (-ai), tinkama vaisto dozė ir

tinkamas vaisto vartojimo būdas?

- ii. Ar šią infekciją būtų galima gydyti siauresnio veikimo spektro antibiotiku?
- iii. Kiek laiko pacientas turėtų vartoti šį (-iuos) antibiotiką (-us)?

17. Paciento kortelėje įrašykite jam paskirto gydymo antibiotikais indikaciją, pasirinktą vaistą, jo dozę, vartojimo būdą ir gydymo trukmę [31,42,70,71].

18. Visapusiškai informuokite savo pacientus ir padėkite jiems suprasti racionalaus antibiotikų vartojimo svarbą. Įsitinkite, kad pacientai (ir jų šeimos nariai) supranta, kodėl antibiotikų terapija taikoma, taip pat svarbiausius su antibiotikų vartojimu susijusius aspektus, t. y. kad svarbu:

- a) vartoti antibiotikus tiksliai taip, kaip nurodyta gydytojo;
- b) niekada nepasilikti antibiotikų, kad juos būtų galima vartoti vėliau;
- c) niekada nevertoti po ankstesnio gydymo likusių antibiotikų;
- d) niekada nesidalyti antibiotikų likučiais su kitais žmonėmis.